

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sifre Ḳodesh

‘im targumim u-ve’urim mi-meḥabrim shonim

Sefer Yirmeyah

Landau, Moses I. Landau, Moses I.

Prag, 596 [1835 oder 1836]

גי הימרי

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9113

אם-למד ילמדו את-דרכי עמי
להשבע בשמי חי-יהוה כאשר
למדו את-עמי להשבע בכעל
ונבנו בתוך עמי: (ז) ואם לא
ישמעו ונתשתי את-הגוי ההוא
נתוש ואבד נאם-יהוה:

יג (ח) כה-אמר יהוה אלי
הלוך וקנית לך אזור
פשתים ושמיתו על-מתניך
ובמים לא תביאהו: (ט) ואקנה
את-האזור כדבר יהוה ואשם
על-מתני: (י) ויהי דבר-יהוה אלי
שנית לאמר: (יא) קח את-האזור
אשר קנית אשר על-מתניך
וקום לך פרתה וטמנהו שם
בנקיק הסלע: (יב) ואלך ואטמנהו
בפרת כאשר צוה יהוה אותי:

ויהי

מיינעם פאלקעם ערלערנען
בייא מיינעם נאמן, זא ווארד
דער עוויגע לעבט " צו שווע-
רען, זא וויא זיא מייך פאלק
געלעהרט האבען ביים בעל
צו שווערען, דאן קעננען זיא
אונטער מיינעם פאלקע זיך
אנבויען. (ז) ווערדען זיא
אבער ניכט געהארטען, זא
פערטילגע איך דיעזע גאנצע
ראטטע, פערטילגע אונד
פערניכטע זיא. זא שפריכט
דער עוויגע. (ח) זיא
יג (ח) איינסט שפראך דער
עוויגע צו מיר: געה
קויפע דיר איינען ליינענען גיה.
טעל אינד לעגע איהן אן דיי
גע לענדען, לאס איהן אבער
ניכט אינס וואסער קאממען.
(ט) איך קויפטע דען גירטעל
נאך דעם בעפעהלע דעם צוויי-
גען אינד לעגטע איהן אן מיי.
גע לענדען. (י) הירויף ווארד
מיר אבערטאהל דאז ווארט
דעם עוויגען אלזא: (יא) ניס
דען גירטעל דען דוא געקויפט
האסט אונד אן דיינען לענדען
טרענסט, מאכע דך אויף
געה נאך פרת הין, אונד פער-
בערג איהן דארט אין איינער
פעלזענריטצע. (יב) איך גינג אונד
פערבארג איהן אין פרת, וויא דער עוויגע מיר בעפעה.

ר ש י

(טו) אם למד ילמדו אם יתניירו: ונבנו - לשון בניין:
יג (א) אזור. פירלני"ט בלע"ז: ובמים לא תביאהו. לכנסו בשיחא מלא זיעה כדי שימחר

ב א ו ר

(מ"טו) וזכתי ארז שנות מזרים (יחזקאל כ"ט י"ד). (טו) ונבנו, יהי להם חריה בחוכם עמידה
וקיום, ובזאת נתניירו ארז"כ בני אדום בימי מלכות שמעון מבני וננו יוחנן וגם בימי יהודה
נהרגו רבים מבני עמון ומבני מואב ונאבדו כאשר יוספר לנו בספר יוסיפון.
יג (א) כה אמר, נבנואה זאת ישוב הנביא למזק ע"י מעשה את דברי ה' אשר נכח לעמו
עד הנה לצורכם לתשובה ולכן הזהירם ואמר תנו לה' אלהיכם כבוד וגו' בסוף המעשה.
(ד) לך שרחה, מפני דל"ק מאמע שזהו נהר פרת אבל לפי הלשון פהו מספור כל המעשה

(ו) ויהי מקץ ימים רבים ויאמר
 יהוה אלי קום לך פרתה וקה
 משם את האזור אשר צויתיה
 לטמנו-שם: (ז) ואקך פרתה
 ואחפר ואקה את האזור מן-
 המקום אשר--טמנתיו שמה
 והנה נשתת האזור לא יצלה
 לכל: (ח) ויהי דבר יהוה אלי
 לאמר: (ט) כה אמר יהוה ככה
 אשהית את-גאון יהודה ואת-
 גאון ירושלם הרב: (י) העם הזה
 הרע המאנים לשמע את-דברי
 ההלכים בשררות לבם וילכו
 אחרי אלהים אחרים לעבדם
 ולהשתחנות להם ויהי כאזור הזה
 אשר לא-יצלה לכל: (יא) כי
 כאשר ידבק האזור אל-מתני
 איש בן הדבקתי אלי את-כר-
 בית ישראל ואת-כל-בית יהודה
 נאם יהוה קהיות לי לעם ולשם

לען . (ו) נאך פערלוויף איינער
 ציעמליך לאנגען צייט, שפראך
 דער עוויגע צו מיר: מאַע
 דיך אויף, געה נאך פרת אונד
 האהלע דען גירטעל הער, דען
 איך דיר דאזעלכסט צו פער-
 בערגען בע-אָהלען . (ז) איך
 גינג נאך פרת גרוב אויף,
 אונד וואָללטע דען גורט פֿאַן
 דעם אָרטע ווענגעהמען, וואָ
 איך אהן פֿערבאָרגען האַטטע,
 ער וואָר אַבער גאַנץ צערפֿאַל-
 לען אונד צו ניכטס מעהר טויג.
 ליד . (ח) דאָ שפראַך דער
 עוויגע צו מיר: (ט) זאָ שפריכט
 דער עוויגע, עבען זאָ צער-
 שטיעב' איך אויך דען אונ-
 אויס שטעהליכען האַטט מוטה
 יהודה'ס אונד ירושלים .
 (י) דיעזעס באַזאָרטיגען פֿאַל-
 קעס, דאָז מיינען וואָרטען
 ניכט געהאָרבען ווילל אונד
 לעבער דעם דינקעל זיינעס
 הערצענס פֿאַלגט, אַנדערן
 גאָטטערן נאָכהענגט, איהנען
 דיעיט אונד זיא פֿערעהרט,
 דאָמיט עס דיעזעס גירטעל
 גלייך ווערדע, דער צו ניכטס
 מעהר טויגט . (יא) דען וויא
 איין גירטעל זיך פֿעסט אום
 דיא לענדען איינעס מאַננעס
 שליעסט, זאָ שלאָס איך דאָז
 באַנצע הויז ישר אל אונד

יהודה אן מיד, שפריכט דער עוויגע, עם זאללטע מיר איין פֿאַלק זיין צום רוהמע, צום
 לאַ

ר ש י

ליקב: (ז) לא ילח לכל. אינו ראוי לכלים: (י) ויהי כאזור הזה. גאונס יהיה כאזור

ב א ו ר

משמע יותר כדעת אחרים שהיא מקום א' סמוך לירושלם ואולי היא אפרת במלך אפרים וכל
 הכנר סניב' בית לחם נקרא בן כדמוכז ממקרא (רות ד' י"א) עיי"ג, ודרך לשון העבר לשמט
 סא' בתקילת התיבה כמו שתי במקום אשתי תמול במקום אגמול וכן לרוב. (ו) ואחשר,
 כי כרוב ימים נסקו עפר ועלה עליו שמיר ושית והולך למסור. (י) העם הזה, מוסב על
 פסוק

וּלְתַהֲלֵה וּלְתַפְאֲרֵת וְלֹא שְׁמָעוּ:
 (יב) וְאָמְרָת אֲלֵיהֶם אֶת־הַדָּבָר
 הַזֶּה כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
 כָּל־גִּבּוֹל יִמְלֵא יוּן וְאָמְרוּ אֵלֶיךָ
 הַיְדוּעַ לֹא נִדַע כִּי כָל־גִּבּוֹל יִמְלֵא
 יוּן: (יג) וְאָמְרָת אֲלֵיהֶם כֹּה־אָמַר
 יְהוָה הִנְנִי מִמְלֵא אֶת־כָּל־יֹשְׁבֵי
 הָאָרֶץ הַזֹּאת וְאֶת־הַמְּלָכִים
 הַיֹּשְׁבִים לְדוֹד עַל־כַּסְאוֹ וְאֶת־
 הַכֹּהֲנִים וְאֶת־הַנְּבִיאִים וְאֶת
 כָּל־יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם שְׁכַרוּן:
 (יד) וְנִפְצְתִים אִישׁ אֶל־אֲחִיו
 וְהָאֲבוֹת וְהַבָּנִים יִתְּדוּ נֶאֱסִי הַזֶּה
 לֹא־אֶחְמוֹל וְלֹא־אֶחֹס וְלֹא
 אֶרְחַם מִהַשְׁחִיתָם: (טו) שְׁמָעוּ
 וְהֶאֱזִינוּ אֶל־הַגְּבוּהוֹ כִּי יְהוָה דִּבֶּר:
 (טז) תָּנוּ לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם כְּבוֹד

קמץ נטרחה

נטרם

תרגום אשכנזי כג

לאבוע אונד צור העררליכקייט,
 אבער עם געהאָרַכטע ניכט.
 (יב) זאָ זאָגע איהנען דען אויך
 דיעועם: זאָ שפּריכט דער
 עוויגע, דער גאַטט ישראל'ס,
 אללע שליכע זאללען מיט וויין
 געפֿיללט ווערדען. זיא ווער.
 דען פֿראַגען, וויססען וויר
 דען ניכט דאַס אללע שליכע
 מיט וויין געפֿיללט ווערדען
 זאללען? (יג) זאָ זאָגע איה־
 נען, זאָ שפּריכט דער עוויגע,
 איך פֿיללע אללע איינוואָהנער
 דיעועם לאַנדעס, דיא קאַניגע
 דיא אויף דור'ס טהראָן זיטצן,
 דיא פּריסטער, דיא פּראָפֿעֿ-
 טען אונד אללע בעוואָהנער
 ירושלים'ס מיט רוישענדעס
 געטרענקע. (יד) אונד לאַס־
 סע זיא דאַן צערשלאַגען אייִ
 נען דורך דען אַנדערן, פֿאַ־
 טער אינד זאָהנע אונטר אייִנ־
 אַנדער, שפּריכט דער עוויגע,
 קיין מיטליד, קיינע שאַנונג,
 קיינע באַרמהערציקקייט זאלל
 מיך אַבהאַלטען פֿאַן איהרעם
 פֿערדערבען. (טו) אָ זאָ הע־
 רעט אונד מערקעט אויף, לע־
 געט דען שטאַלץ בייא זייטע,
 דען דער עוויגע שפּריכט. (טז) ערצייגעט דעם עוויגען אייערעם גאַטטע עהרע, עהע

ער

ר ש י

הזה הנרקב: (יב) נבל. כלי חרס הוא ועשוי להבנים בו יין: (יד) ונפצתי איש אל אחיו. אנה זה על זה עד שיסברו חתיבו דקות כמו ככלי יולר תנפכס (תהלים ב') - ונפץ את עולליך (שם קל"ז). וכן כל ניפון שבמקרא: והאנו' והבנים. אונפן זה אלל זה:

ב א ו ר

פסוק הקודם ככה אשחית את גאון וגו'. (יב) כל נבל, יתכן שהכוונה זאת היתה צעת גבירת ענבים ולכן אמרו הידע לא נדע כי עלינו למלות את הנבל ביין. (יג) שכרוך, תרגומתי כענין שבר באשר למלת זכרון הוראה מענין זכר וכן הוא בע' זקנים, והכוונה האל ישלח להם לרות רבות עד אשר נמלאו מהם לבס וראשם ונשכרו כאלו שמו שבר. ונפצחים, ענינו פיזור עם השבר וריון כפי' הרד"ק מרוב שברים יתגעשו ויפלו זה על זה וינפכו כהנבלים הנורקים זה על זה. (טו) אל הגבחה, דרו ממרומיכם ושנו אל ה' אלהיכם לא חתגאו וחשבו עצמכם כי המוסר והתקמה אחכם ואינכם לריבים לשמוע כוסר האל (רד"ק).

ער פֿינסטערנים איינברעכען לעסט, עהע אייערע פֿיסע אן גרויען אבהענגען זיך וואונד שטאָסען, איהר האַררעט דאָן אויף ליבט, אַבער פֿער געבענס, ער האַט עס אין טאָרעס שאַטטען אומוואַנע דעלט, האַט עס צו דיכטערן וואַלקען געמאַכט. (יז) וואַל לעט איהר אַבער ניכט גע. האַרען, זאָ מוס אָב דעם האַכמוטהע אים פֿערבאַרגע. נען דאָ הערץ פֿיר וויינען, טהרענען דאָ אויגע, אונד אין שטרעמע זיך ערגיעסען, ווייל דעם עוויגען העערדע הינוועגעטריעבען ווירד. (יח) דעם קעניגע אונד דער רעגענטין זאגע: זעטצט איך טיעפֿער העראַב, דען אייערעם הויפטעם ישענסטע ציערדע זינקט צור ערדע. (יט) פֿער.

בְּטָרִם יְהִישִׁיךְ וּבְמִרָם יתְנַפְּפוּ רְגְלֵיכֶם עַל־דְּרֵי נִשְׁף וְהוֹיִתֶם לְאָזֹר וְשָׂמָה לְצַדִּמּוֹת יִשְׁיִית לְעַרְפֹּל: (יז) וְאִם לֹא תִשְׁמָעוּהָ בְּמִסְתָּרִים הִבְכָּה נַפְשִׁי מִפְּנֵי גֹוֶה וּדְמַעַ הַדָּמַע וְחֵרֵד עֵינַי דְּמָעָה כִּי נִשְׁבָּה עֵדֶר יְהוָה: (יח) אָמַר לְמֶלֶךְ וּלְגַבִּירָה הַשְּׁפִילוּ שִׁבּוּ בִּי יֵרֵד מְרֵאשׁוֹתֵיכֶם עֲטָרַת הַפָּאָרְתְּכֶם: (יט) עָרֵי הַנֶּגֶב סָגְרוּ וְאֵין פֶּתַח הַגְּלִיל יְהוּדָה כָּלָה הַגְּלִיל שְׁלוֹמִים: (כ) שְׂאֵי עֵינֵיכֶם וּרְאִי הַבָּאִים מִצְּפוֹן אִיהָ הָעֵדֶר

ושיח קרי. שאו קרי. וראו קרי נתן

שלאַססען זינד דעם מיטטאָגס שטערטע, אונד קיינער וואַנט זיא צו אַפֿענען, פֿערטריעבען ווירד אַללעס אין יהודה, פֿערטריעבען גאַנץ אונד גאַר. (כ) העכעט אייערע אויגען אויף, אונד זעהעט, ווער בַּאָן מיטטערנאַכט העראַנריקט — וואָ איזט דיא העער. דע

ר ש י

(טז) יחגטו. יכשלו אלוסי"ר בלע"ז: הרי גשף. הרי חשך בלכתם בגולה: ושיח לערפל - כמו ולשיח את האזר לערפל: (יז) מכני גוה. מכני גדולה שלכם שחטל. ד"א מפני גאוחם של מלכות שמים שחנתן לפסילי: (יח) למלך ולגבירה. יהויכין ואמו: ירד מראשוחכם. ווטריוקאי"ץ בלע"ז עליוחכ' כמו שנאמר (מלכי' ז' כ"ד). וילא אליו יהויכין הוא ואמו ועבדיו וכולם הוליכו בגולה: (יט) ערי הנגב סגרו. לפני הנאין עליהם מן הלפון עריא"י סגורו מאימת נבוכדנצר: הגלת שלומים. לא ילחם יהויכין כי אס (לשלוס) ילא ויגלהו. ל"א שלומים גרדונאמינ"ץ בלע"ז כלומר חלס עוונס וכן ת"י איחקבלו חושלמת חזניהון: (כ) שאו עיניכם וראו. את הנאים עליכם מלפון: איה העדר ניהן לך. אחר שיגלו יאמר לירושלים כן:

ב א ו ר

(יח) אמיר למלך, המלך והגבירה והם יהויכין ואמו שהם גלו ראשונים (רד"ק), ודבר הנביא כדרכו על העתיד כאלו עתה הוא הזמן שיגלו. ירד, הכעל קודם השם הנושא אינו שומר לא המין ולא המספר בידוע. מראשוחכם, חרגמתי בהחכם געזעניוס, כי ענין מראשחיו הוא המקום אשר שם הראש כמו מרגלותיו הלא אשר צו הגלים ונחמר פה מלת היחס מן וכן חרגמו הע' זקנים. (יט) הגלת שלומים, כפל ענין במלות שונות כי שלומים כמו כלס ר"ל שלמים וכן מוסר שלומנו עליו (רד"ק). (כ) שאו עיניכם, כן אמר נוגד הכנסה כמו חנלית הכסוק וב' כסוקים הנאים אחריו (רד"ק). איה העדר, כן ישאל האויב ויאמר איה העדר נתן לך והלאן אשר תחפסרי

נְהַיֵּן לְךָ צֵאן תִּפְאַרְתְּךָ : (כא) מֵהַ
 תֹּאמְרֵי כִּי יִפְקֹד עֲלֶיךָ וְאֵת
 לְמִדְתֵּי אֲתָם עֲלֶיךָ אֲדַפְּיִם לְרֹאשׁ
 הַלּוֹא חֲבָלִים יִאֲחֹזֶךְ כִּמּוֹ אִשְׁתִּי
 לָדָה : (כב) וְכִי תֹאמְרֵי בְּלִבְךָ
 מִדּוּעַ קָרָאתִי אֱלֹהִים בְּרַב עֹנֶךָ
 נִגְלֹו שׁוֹרְיָךְ נַחֲמֶסוּ עֲקֵבֶיךָ :
 (כג) הִירִפְּךָ כּוֹשֵׁי עוֹרֹךְ וְנִמְרֵי
 חֲבַרְבְּרֵתֶיךָ גַּם־אֲתָם תּוֹכְלוּ
 לְהִיטִיב לְמַדֵּי הָרַע : (כד) וְאִפְּיָם
 כִּקֶּשׁ עֹזֶבֶר קְרוּחַ מְדַבֵּר : (כה) זֶה
 גֹּזְלֶךָ מִנֶּת־מִדֶּיךָ מֵאֵתִי נֶאֱמַר
 יְהוָה אֲשֶׁר שָׁכַחַת אֹתִי וְתִבְטַחְתִּי

דע דיא דיר אנפערטרויט
 וואורדע, וואַ זינד דיא שאַא.
 אַפֿע דערען דוא דיק ריה.
 מעסט? — (כא) וואַס ווירסט
 דוא זאגען ווען ער זאָ דיק
 הוימוזכט; (אונד דוא האַסט
 זיא אויף דיק אינגעוועהנט,
 אַלס ליעבלענגע דעס אַכער.
 הויפטעס), מיססען ניכט דאַן
 שמערצען דיק ערגרייפֿען,
 וויא איין ווייב אין קינדעס־
 נאַטה? (כב) זאַללטע איינסט
 דיר אין דען זין קאַממען, וואַ
 רום וואַהל מאַג אַללעס דייע־
 זעס מיר בעגענגען? זאָ וויס־
 סע, דאַס נור דורך דיא מעני
 גע דיינער זינדען, דיינע שלעפֿ־
 פען אויפֿגערעקט, דיינע פֿער־
 זען ענטבלעסט וואורדען.
 (כג) קאַן עטוואַ דער מאַהר
 זיינע הייט, דער פֿאַרדעל
 זיינע פֿלעקען ענדערן? עבען

למדת קרי בשקר

זאָ קעננעט אויך איהר גוטעס ניכט פֿעראיבען, דיא איהר געוועהנט זייד בעזעס צו טהון.
 (כד) יא אױך צערשטרייע זיא וויא שפרייא, דיא דער ווינד אויס דער וויסטע הינוועג־
 פֿיהרט. (כה) דאַן זאַלל דיין לאַז, דיין דיר צוגעמעכסענער טהייל זיין פֿאַן מיר,
 שפריכט דער עוויגע, ווייל דוא מיך פֿערנאַסעסט אונד איינעם איררוואַהנע פֿער־
 טרוי־

ר ש י

(כא) מה תאמרי כי יפקוד. הקצ"ה עליך: לימדת אותם עליך אלופי לראש. שלחמם אליהם מלאכים
 לבשדיי להביא משם ע"א שלהם לעבדה כמו ש" (ביחזקאל כ"ג) ומעגבה עליה למראה עיניה וחשלה
 מלאכי עליה כשדימה. ד"א למדת אותם עליך אלופי חזקיהו שהראה לשלומי מרודך בלאדן
 את כל בית נבחה (ישעיה ל"ט): (כב) שולך. שיפולי הנבדי ע"ש אורלא"ש בלע"ז בשפשיטין
 את האשה דרך בזיון מהפכין חלוקה מלמטה למעלה: נחמסו עקביך. נגזרו דרכיך. נחמסו כמו ויחמס
 בן שוכו (איכה ב') עקביך. טרלי"ש בלע"ז פסקו עובדי דרכי: (כג) כושי. שם אדם שמור וקורין מא"ר
 בלע"ז. ונמר. ליאפרט בלע"ז: חנרבוותיו. הנמר מנומר הוא והם החנרבוות טק"ש בלע"ז ואי
 אפשר שיהפכו: הרע. כמו להרע: (כה) מנת מדיך. חלק מדותיך מדה כנגד מדה:

חשפתי

ב א ו ר

תתפארי בהם תני אותם לי. (כא) ואח למדת, זה מוסב לדעתי על העדר, והכונה אם האויב
 יפקד עליך בדרך זה וישאל ממך כאוך ואת למדת והרגלת אותם עליך כמו אלופים לראש
 כלומר כהובים ורעים וחניבים למלך כמו כנש אלוף (לעיל י"א י"ט) עיי"ש, מה תאמרי אז
 הלא חנלים יאחזיך. (כב) ברוב עונך, נגלו שולך לעין כל בארכות נכרים (רד"ק), נחמסו
 כמו נגלו וכן ויחמס כן שוכה ויגלה (הנ"ל). (כד) ואפיצם, הלפן והעדרי.

וגם

טראמעסט. (כו) אויך אויך ווערדע דיינען זויס איבער דאז געזיכט דיר ציעהען, דאס דייע נע שאנדע זיכטבאר ווערדע. (כו) דיין עהעברעכען, דיין גיילעם וויהערן, דיין פֿרעכעם אויסשווייפֿען אויף היגעלן אונד אויף פֿלורען, יא דייע גאנצע שענדליכקייט האבע איך געזעהען, וועה דיר ירושלים, נאך וויא לאנגער צייט ווירסט דוא נאך ניכט ריין ערשיינען.

בְּשֹׁקֶר: (כו) וְגַם־אֲנִי חֲשַׁפְתִּי שׁוֹלֵיךְ עַל־פְּנֶיךָ וְנִרְאָה קְלוּנְךָ: (כו) נֶאֱפִיךָ וּמִצְהָלוֹתֶיךָ זְמַת זְנוֹתֶךָ עַל־גְּבֻעוֹת בְּשׂוּדָה רְאִיתִי שְׁקוּצֶיךָ אֹי לֵךְ יְרוּשָׁלַם לֹא תִטְהַר אַחֲרֵי מָתִי עַד:

יָד (ב) אֲשֶׁר הָיָה דְבַר־יְהוָה אֵלַי יִרְמִיָהוּ עַל־דְּבַר־יְהוָה אֵלַי: (ג) אֲבָל־הַיְהוּדָה וְשַׁעֲרֵיהָ אֲמַלְלוּ קִדְרוֹ לָאָרֶץ וְצִוְחָתָהּ יְרוּשָׁלַם עָלְתָהּ: (ג) וְאֲדַרְיָהִם שָׁלְחוּ צְעוּרֵיהֶם לַמַּיִם בָּאוּ עַל־גְּבִים לֹא־מָצְאוּ מַיִם שָׁבוּ כְּלֵיהֶם רִיקָם בְּשׁוֹוְהַכְּלָמוֹ וַחֲפֹר־רֵאשִׁים:

צ' זעירח. צעיריהם קרי בעבור
 גערן אויס אום וואססער, זיא קאממען אן ציסטערנען, פֿינדען קיינעם, ברינגען לעער איהרע געפֿעסע צוריק, זינד בעטראפֿפען אונד שאאמראטה, אונד פֿעהריללען איהר הויפט

יָד (ב) דאָ וואָרט דעם עווי גען, וועלכעס דעם ירמיה וואָרט וועגען איינער דיררע: (ג) יהודה טרויערט, איהרע שטעדטע ליענען שוואַרץ אונד שמאַכטענד צו באַדען, אונד דאָ געשרייא ירושלים'ס שטייגט האַך עמ־פֿאַר. (ג) דיא פֿאַרנעהמען דאָזעלכסט זענדען דיא גערינג־

ר ש י

(כו) חשפתי שולך. גליתי שיפולי בנדיך להפסם על פניך: (כו) ומלהלותיך. כלהלת מוסים נואפס: אחרי מתי. תטהר עוד:
 יָד (א) דברי הנלרות. שיבא עליהם רעב ומנחם חנרו לשון מנלר כמו ומנלר משגב חומותיך (ישעיה כ"ה): (ב) ושעריה. עריה: ולוחת ירושלים. לעקת יושלים כמו מראש הרי' ילוחו (שס מ"ב): (ג) על גבי'. בורות שהמי' מתכנסין בהם: שבו כליה' ריקס. שלא ירד מטר: וחסו

ב א ו ר

(כו) וגם אני, ברוב עוניך כבר גליתי שולך ונגלתי עקביך אבל עמה גם אני אוסיף לחשיף שולך על פניך עד אשר נראה קלוניך. (כו) אחרי מתי עוד, סרס הכתוב ודרשבו אחרי מתי לא תטהרי עוד. ואחר מתי כמו עד מתי.
 יָד (א) הבצרות, והיה דבר ה' אליו קודם היות הנלרות כי יהיה, ואמר לו בנבואה נך (ד"ק). (ב) אמללו קדרו, ע"ד משל כאשר אמללו הנטיעות מרוב החרב ונעשו שחורות מחוס השמש, כן אמללו וקדרו שעריה ויושניה מרעב, ועיין פירושי על כלמות ומאפליה (לעיל ב' ו' ל"א). - וצוחח, לוחה ענינה קול גדול בין לשמחה ובין לזעיר, ועיין לעקה היא קריאת קול עבור מקרה רע, ונראה כי ענין לעקה לרוב תפלה לאל עליון או לאדם שיבא לעזרתו, אבל